

68 επιπλέον λίθοι μνήμης τοποθετήθηκαν το Σάββατο 1^η Ιουνίου 2019 στο 1ο Γυμνάσιο Αρρένων Θεσσαλονίκης σε ανάμνηση των μαθητών θυμάτων του Ολοκαυτώματος. Μια αναμέτρηση με τη λήθη, πολύτιμος οδηγός για το μέλλον.

Περπατώντας στην οδό Βασιλίσσης Όλγας στη Θεσσαλονίκη σκοντάφτεις πλέον στο σκοτεινό παρελθόν της πόλης. Εκατόν σαράντα εννιά μπρούτζινοι λίθοι με χαραγμένα τα ονόματα των Εβραίων μαθητών του 1ου Γυμνάσιο Αρρένων είναι τοποθετημένοι στο έδαφος έξω από το σχολείο για να θυμίζουν τη σκληρή διαδρομή μεταφοράς τους από τους Ναζί στα στρατόπεδα συγκέντρωσης του Άουσβιτς κατά τη διάρκεια της Κατοχής. Από αυτούς μόνον έξι κατάφεραν να επιζήσουν. Η αυλή του σχολείου αυτή τη φορά δε γέμισε από φωνές μικρών παιδιών αλλά από κατοίκους της γειτονιάς της Αγίας Τριάδος και παλαιούς απόφοιτους του σχολείου που ήρθαν να τιμήσουν τους μαθητές του σχολείου τους που πρόωρα έφυγαν από τη ζωή με τόσο βάνουσο τρόπο.

Το εγχείρημα

«Ήμουν περιέργος να μάθω πόσοι μαθητές του σχολείου μου ήταν θύματα του Ολοκαυτώματος. Νομίζαμε στην αρχή πως θα ήταν πέντε ή έξι αλλά μετά από ενδελεχή έρευνα ανακαλύψαμε ότι ήταν 149, από τους οποίους 143 δολοφονήθηκαν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης του Άουσβιτς και έξι μόλις επέζησαν στις ΗΠΑ, το Ισραήλ και δύο στη Θεσσαλονίκη», λέει χαρακτηριστικά μιλώντας στη Deutsche Welle ο Απόστολος Δερεκλής που ανέλαβε την πρωτοβουλία για την τοποθέτηση των λίθων μνήμης σε συνεργασία με το γερμανικό Υπουργείο Εξωτερικών. Το έργο δεν ήταν καθόλου εύκολο, καθώς απαιτούσε ενδελεχή έρευνα, αντιμετώπιση ποικίλων γραφειοκρατικών προβλημάτων σχετικά με την τοποθέτηση των λίθων μνήμης και ολοκληρώθηκε έπειτα από 8 χρόνια.

Οι λεγόμενοι «Stolpersteine» που στα ελληνικά λέγονται λίθοι μνήμης είναι ιδέα του Γερμανού καλλιτέχνη Γκούντερ Ντέμνικ ο οποίος ξεκίνησε το πρωτοποριακό εγχείρημα το 1994 στο Βερολίνο καταφέροντας να τοποθετήσει 73.000 τέτοιους λίθους σε 24 χώρες

ανά την Ευρώπη. Οι μικρές μπρούτζινες πέτρες, μεγέθους 10X10 εκ. κόστους 120 ευρώ είναι χειροποίητες. Γιατί; «Ήθελα να τονίσω την εξής αντίθεση: Επειδή η εξόντωση των Εβραίων έγινε με βιομηχανικό τρόπο, ήθελα η κατασκευή αυτής της μνήμης να γίνει με τα ίδια μου τα χέρια», τονίζει ο Γερμανός καλλιτέχνης, ο οποίος ταξιδεύει σχεδόν 270 μέρες το χρόνο για την προώθηση του έργου του. «Είναι πολύ σημαντικό για τους νέους ανθρώπους και τους μαθητές οι οποίοι βλέπουν ένα μνημείο το οποίο είναι πολύ συγκεκριμένο: με όνομα, ηλικία, ημερομηνία θανάτου του θύματος του Ολοκαυτώματος, όχι αφηρημένα. Είναι συνδεδεμένο με την κατοικία του κάθε θύματος όπως εδώ σήμερα ένα σχολείο. Αυτό τους παρακινεί να ψάξουν την ιστορία περισσότερο. Αλλά και για τους συγγενείς των θυμάτων να έχουν έναν τόπο μνήμης και προσκυνήματος εκεί που αυτό δεν υπάρχει», επισημαίνει ο Γκούντερ Ντέμνικ.

Η σημασία σήμερα

Στο βαθιά δημοκρατικό και διαδραστικό καλλιτεχνικό έργο των λίθων μνήμης μπορεί να συμμετέχει ο καθένας και να ζητήσει την τοποθέτηση του ονόματος ενός θύματος του Ολοκαυτώματος στο έδαφος αφού παράσχει τα απαραίτητα ιστορικά τεκμήρια. Ωστόσο δεν είναι όλα ρόδινα σε αυτήν προσπάθεια. Κατά τη διάρκεια των 25 χρόνων οκτακόσιες πέτρες έχουν αφαιρεθεί από αντιτιθέμενους στην προσπάθεια. Μία τέτοια προσπάθεια παραλίγο να πετύχει στην «λωρίδα μνήμης που τοποθετήθηκε μπροστά στο σπίτι που ήταν το αρχηγείο του γερμανικού Υπουργείου για την εκδίωξη των Εβραίων, όπου στεγαζόταν ο Αλβίς Μπρουνερ στην οδό Βελισσαρίου και Αγίας Τριάδος στη Θεσσαλονίκη», επισημαίνει ο κ. Δερεκλής συνεχίζοντας για τη σημασία αυτής της μνήμης σήμερα: «Στη Ρουμανία διώκονται Ρομά από ναζιστικά στοιχεία, στην Πολωνία ποινικοποιείται κάθε αναφορά περί συνεργασίας Πολωνών με τους Ναζί στο Ολοκαύτωμα, στη Γερμανία σε μερικές περιοχές δεν μπορεί να φορά κάποιος την εβραϊκή κipa και στη Γαλλία έχουμε φυγή πολλών Εβραίων στο Ισραήλ λόγω πίεσης από ισλαμιστές. Αυτό δεν είναι το παράδειγμα της Ευρώπης, κι έχει δυστυχώς ομοιότητες με την περίοδο του Μεσοπολέμου. Έτσι ένα τέτοιο έργο λειτουργεί ως μοχλός αφύπνισης και ειδικά για την ελληνική κοινωνία που ξεχνάει συνεχώς». Η μνήμη τίθεται στο έδαφος για να χαράσσει ανεξίτηλα αυτό που δεν πρέπει να επαναληφθεί. Όπως τόνισε στην ουσιαστική του παρέμβαση στην τιμητική εκδήλωση ο απερχόμενος Δήμαρχος Θεσσαλονίκης Γιάννης Μπουτάρης: «Είναι υποχρέωσή μας να θυμόμαστε τους συμπολίτες μας που χάθηκαν με αυτόν τον τρόπο. Να μάθουμε να ζούμε, να σεβόμαστε τη διαφορετικότητα. Μπορεί να βαυκαλιζόμαστε ότι τα καταφέρνουμε αλλά έχουμε πολύ δρόμο ακόμα».

του Διογένη Δημητρακόπουλου, Θεσσαλονίκη

ΠΗΓΗ: [ιστοσελίδα www.dw.com](http://www.dw.com), 6.6.2019